

Vrije wil:
idée fixe of realiteit

Meer keuzen, meer vrijheid?

Onze eigen vrije wil – die we allen in meer of mindere mate ervaren – oefenen we altijd uit binnen een gegeven tijd, plaats en omstandigheid. We kunnen niet zeggen, 'ik ben nu niet hier.' Ook verkeren we, bijvoorbeeld, niet in de omstandigheid om te zeggen 'ik wil me nu gelukkig voelen' en dan gelukkig te zijn. Daarbij weten we vaak niet wat ons in onze beslissingen en handelingen nu werkelijk leidt. Is het enthousiasme? Liefde? Frustratie? Compassie? Zijn het angsten, idealen of vooroordelen? Kennis? Of een combinatie daarvan?

Boeddha adviseerde zijn toehoorders ooit: 'Ga niet mee met een mening alleen maar omdat je het er mee eens bent.' Deze oproep paste in het bredere kader van zijn onderricht waarin hij leerde dat wij als mens pas vrij kunnen zijn als we inzicht hebben in wat ons drijft en 'de dingen zien zoals ze zijn'. Ons ontbreekt het aan dat heldere inzicht, en we meten onze vrijheid vooral af in termen van de vrijheid van keuzen die we hebben. Zozeer zelfs dat we ernaar neigen te denken dat het hebben van meer keuzen meer vrijheid inhoudt. Individuele keuzevrijheid, daar gaat het om. Maar is dat zo? Natuurlijk, geen keuzen hebben is onvrijheid. Maar gebonden zijn in het verlangen naar meer keuzen is dat evenzeer, zeker als we geen inzicht hebben in wat ons in dat verlangen drijft. Toch gaan we er met onze vrije wil in mee. Zo vrij zijn we.

André Kalden

Auteur van Boeddha Basics
in *Vorm & Leegte*
Bestuurslid Boeddhistische
Unie Nederland

